

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes Juridico-Theologicæ De Jure, & Justitia

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum ; [Graz], 1714

§. XXII [i. e. XX]. De requisitis à jure ad alienandas res Ecclesiarum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40013

rendi Dominium, *Ly clarè*, & *ly aperte* certitudinem indicant.

Infero tertio si defunctus hæredis fidei commisit, ut aliquid restituat, vel solvat, licet tale fidei commissum non sit factum solenniter, debet solvi, si modo hæres fateatur id fidei suæ commissum esse, in dubio autem potest ei deferri iuramentum, quod si acceptare nolit, pro confesso habetur *L. questionem fin. cod. de fideicommissis Lugo Disp. 22. num. 57. contra Sanch. lib. 4. Consil. cap. 1. dub. 14. num. 15.* existimantem non obligari in conscientia solvere commissum nisi defuncto promiserit. Ratio autem Lugo est: quod hæres representet personam defuncti, ergo perinde est, siue ipse, siue defunctus fateatur, unde citatum jus, eum, qui recusat implere voluntatem defuncti perditum vocat.

Infero quarto testamenta ad pias causas, ac privilegiata, ut inter liberos, &c. valeat secundum omnes, etsi careant solennitate. Item ex recepta sententia apud Doctores primæ conclusionis Legata pia relicta in testamento pio minus solenni ad causas profanas valent, unde cum testamentum pium etiam non solenne valeat, sequitur, quod hoc revocet testamentum antierius solenne, etiam ad causas pias factum. Lugo n. 270.

Denique omnis dispositio ad causas pias valet, quæ valeret, si jus civile non obstaret, unde valet dispositio captatoria in pias causas (per eam intelligitur talis, quæ testator se in alterius voluntatem remitteret dicendo, lego ei, cui Petrus volet, vel instituo eum hæredem, quem Petrus volet) clarus §. *testamentum q. 6. num. 5.*

§. XX.

De requisitis à jure ad alienandas res Ecclesiarum?

261. **N**omine Ecclesiæ in jure Canonico *Titulo de rebus Ecclesiæ alienandis vel non*, in hac ipsi favorabili materia veniunt omnia pia loca Ecclesiastica auctoritate deputata ad pietatis, & misericordiæ opera exercenda, proinde non solæ Ecclesiæ, Capellæ, sed etiam Monasteria, & Hospitalia Episcopali auctoritate constituta, Pirhing. ad dictam Rubricam secus Hospitalia auctoritate Episcopi non constituta. Idem est de bonis sodalitatum in Collegijs Societatis JESU, ac Seminariorum in Universitati-

bus, Wadingus *Disput. 2. dub. 8. §. 4. num. 5. 6. & 7.* proinde opus non est iuris solennitatibus in abdicatione honorum eorum.

Nomine autem alienationis non venit sola significatio in stricto sensu, nempe translative perfecti Dominij, ut sunt donatio, venditio, permutatio, &c. sed latissime, & in sensu *legis fin. cod. de rebus alienis non alienandis* pro omni dispositione, quæ Dominium, siue directum, siue utile, vel aliud jus, siue in re, siue ad rem transfertur, proinde prohibita

hibita est etiam dispositio hypothecæ specialis, e locatio, & conductio ultra triennium, transactio, quâ hæc, aut illa res in alium transfertur, &c.

Per res sine solennitatibus à jure requisitis inalienabiles veniunt non tantum res immobiles, sed etiam mobiles pretiosæ, quæ servando, servari possunt. (quo nomine intelliguntur res, quæ ultra triennium durare consueverunt, Wiestner *ad dictam titulum num. 30.*) ut vasa aurea, torques, tapetes, ornatus auro, vel gemmis intermixti, & cætera magnæ æstimationis supellex, quæ propter materiam pretium, vel artem, vel antiquitatem singularem confert splendorem, Bibliotheca copiosa (non singuli ejus libri præsertim cum alijs utilioribus commutandi) mancipia rustica, seu servi fundo excolendo adscripti, quia censentur pars quædam fundi, greges ovium, & armenta boum: hæc enim mobilia sunt pretiosa immobilibus æquiparata.

Jura autem ut ususfructus, census annui ex re immobili provenientes, aliæque ejusmodi jura incorporalia rebus immobilibus accensentur. Jura, & actiones rerum immobilium, & mobilium pretiosarum immobilibus æquiparantur; talis enim judicatur actio, qualis est rerum, ad quam actio datur. Unde an Prælatus nomine Ecclesiæ queat actione cedere, spectanda est res, ad quam illa datur, & si immobilis est, aut huic æquivalens, intervenire debet solennitas cit. Wiestner *à num. 23. ad 31.*

262. Dubitatur autem quanti oporteat esse valoris res, ut pretiosa censeatur, & an pecunia jis adnumeranda? Palao ad primum requirit valorem 100. aureorum; Denatus 30. cum Diana pag. 4.

tract. 4. Miscell. Resol. 227. Ubi refert pro hoc declarationem Congregat. Cardin. monet tamen valdè notandam esse mentem cit. Palao; Wiestner *num. 32.* vult attendendam esse consuetudinem, quæ plus indulget in una Provincia v. g. Germania, quam in alijs; plus Episcopis, quam alijs Prælatis; his autem permittit calicum, aliorumque variorum aureorum, & aliorum veterum ornamentorum, etsi notabilis pretij commutationem pro novis æque bonis, ac pretiosis, utpote ferè non obnoxiam damnificationis periculo Engl *in 3. Decretal. ad Titulum 13. n. 5.*

Non refert quod Prælati sint quasi Ecclesiæ Tutores, quibus est alienatio interdita, nam Responder uterque citatus Canonista, Prælatorum munus esse perpetuum, adeoque non strictè, sed largiùs dici Tutores, consequenter majorem illis, quam his convenire potestatem & his *L. Tutor. 13. §. 2. ff. de administratione Tutorum*, non facillè permittitur modica gratuita donatio ex rebus Ecclesiæ, secùs Prælatis *cap. ceterum 3. de donationibus*, imò ab his, inquit, Pirhing. *ad cit. Tit. 13.* pecunia aliquando comparari posse etiam annulos, torques, vasa argentea, atque aurea vel etiam prædium, ut benemeritis dentur.

Ad secundam partem dubitationis de pecunia triplicem refert sententiam Wiestner *à num. 33.* prima eam mobilibus non pretiosis accenset etiam comparatam ex venditione immobilium, aut deputatam Emptioni prædiorum, Wadingus *§. 1.* citans plures Jurisconsultos, quia non datur, aut accipitur, ut conservetur, sed ut in usus quotidianos expendatur. Secunda cum Azor id ipsum affirmat de pecunia

cunia collecta ex locationibus, aliisque venditis redditibus, secus pro immobilibus, aut pretiosis mobilibus comparandis, aut pro futuris necessitatibus in arca reposita. Tertia eaque verior cum Vasquez, Palao distinguit reputans inter immobilia, aut pretiosa mobilia legatam, aut donatam ex sine dicta bona comparandi, aut acceptam ex re vendita immobili (debet enim emi ea aliud bonum immobile, cum pecunia succedat in locum rei) aut ut ex ejus censu sustentetur v.g. monialis, secus pecunia jacens in cista, licet esset destinata sine voto ad comparanda immobilia.

Imò quandoque res immobilis est pretiosa censetur pro mobili non pretiosa, atque adeo ut alienetur non egere solennitate, nempe dum bonum immobile v. g. arx datur pro debito pecuniario, eaque à Prælate non sit incorporata, seu applicata Monasterij bonis stabiliter Wadingus *num. 6.* monens multum referre, in quem finem res immobilis sit donata, aut comparata, si enim fuit intentio eam perpetuo servandi, est in sua specie rei immobilis si solum ad certum tempus propter necessitatem, aut utilitatem Monasterij, manet intra naturam mobilium. Hinc res Emphyteutica ad Ecclesiam rediens potest iterum dari in Emphyteusim, nisi incorporetur Ecclesie; sola itaque applicatio facit inalienabilem, non applicatio verò alienabilem.

263. Dubitatur secundò, cum non omnes res sint sine solennitate inalienabiles, quales jus permittat alienari posse?

Respondeo primò alienari posse res mobiles non pretiosas, ut frumentum, ceteraque usu absumptibilia, vel brevi veterascantia.

Respondeo secundò res immobiles exigui valoris ex causa justa *Can. Terrul. cas. 12. q. 2.* quæ autem censendæ sint tales multum dissentiunt Doctores; Palao conformiter dictis *num. 262.* putat illas, quæ non attingunt valorem centum aureorum, & non ferunt censum quinque aureis majorem, & ita Salernitana Curia Archi-Episcopalis practicat, Zetola *in praxi Episcopali V. alienatio §. ad sextum*; Franciscus Leo non excedentes valorem 25. ducatorum auri de Camera; Gloss. *in cit. Can. Terrul. V. exiguas* ait vocari, quæ non valent ultra 20. solidos, id est, nummos aureos. Hac sententia est recepta in Curia Romana, proinde ab omnibus observandam tradit Corradus Pirrhus *dispensationum Apostolicarum Lib. 9. c. 1. n. 45.* sed Wiest. *num. 41.* ex Barbosa & alijs putat id definiendum arbitrio prudentis Judicis, quam sententiam satis indicat citata Gloss. non dicens absolute, sed *forte pro exigua habendam*, quæ non superat 25. aureos, ea autem, quæ lege non sunt definita Judicis arbitrio relinquuntur *L. 1. §. fin. ff. de jure deliberandi*, unde cum ex Provincijs septentrionalibus non solet à Prælatis recurri ad curiam Romanam in rebus 25. aureos non excedentibus, in his arbitrio Judicis definiendum juxta facultates Ecclesie, locorum, temporum, & consuetudinem: nam res, quæ alicubi 20. alibi 80. vel 50. alibi centum aureis æstimata modica censeri potest, Barbosa *de Officio Episcopi alleg. 95. num. 51.* Wadingus § 3. dicens, quod respectu unius Ecclesie aut Monasterij divitis est exiguum respectu pauperioris est multum.

Respondeo tertio etiam res damnosæ E. g. domos, quarum conservatio plus coustat,

constat, quam valeat census, item possessiones, etsi non damnosæ, minus tamen utiles possunt alienari sine consensu Apostolico (non obstante juramento de consensu Apostolico requirendo in alienationibus *Cap. cum super 8. V. possessiones de rebus Ecclesiæ alienandis*) non tamen sine Consilio, & consensu Capituli, ita ex *cit. cap. 8. Wiest. num. 42. Wading. §. 3. num. 2.*

Respondeo quartò alienari posse in casu urgentis, & celeritatem exigentis necessitatem, moràmque impatientis, ut Pontificis consensus petatur, etsi enim secundum multos necessitas non efficiat contractus validos omisâ substantiali formâ, Ecclesiæ tamen prohibitio in alienandis ejus bonis noluit includi casum necessitatis, ne favor in ejusdem detrimentum verteretur, hic casus in locis, ubi ob bellicos tumultus bona destructa sunt ita, ut nullum adferant fructum, Monasteria sint incensa, Religiosi aliter nequeant ali, nisi pecuniâ in census acceptâ oppignorando bonorum partem, usum habere potest magnum, *Wadingus n. 4. §. 3.* addens sub hoc casu juxta Doctores passim comprehendi redemptionem captivorum, & gravem pauperum necessitatem, *cap. sicut omnino cap. aurum cap. gloria, causa 12. q. 2.*

Respondeo quintò in permutatione bonorum inter duas Ecclesias ei Prælato plenè subjectas, sufficit ad actum perficiendum vocatio eorum, qui ex usu, & statuto advocandi sunt, sic sustinentur permutationes beneficiorum cum Episcopi consensu. Patiter cum Collegiorum perfecta administratio in Societate sit penes generalem, potest cum hujus consensu Collegium unum bona sua permutare cum

bonis alterius Collegij, *Wadingus n. 5.* notans non esse id contra mentem fundatorum, quia intendunt dare Societati, ut huic res sit commoda, secùs incommoda: hoc Privilegium non habet locum apud Regulates non habentes rerum omnium caput, cui perfectè subsint personæ omnes, & bona hujusmodi domiciliorum, inter quorum bona fieret permutatio: idque procedit etiam de Regularibus participantibus in Privilegijs, quia Societas potest id non ex vi privilegiorum sed ex vi suarum constitutionum, quæ non sunt alijs communes. Unde non obstat, quod multa privilegia, quæ in hac materia habuit societas per Constit. Urbani VIII. videantur sublata, non tamen concessa Generali ex vi nostri instituti, & Constitutionum nostri S. Parentis. Unde cum ex Constitutionibus habeat Generalis potestatem destruendi totum Collegium quando expedit, à fortiori potest concedere, ut bona unius Collegij vendantur alteri, aut transferantur in alterum *Wadingus de contract. D. 2. dub. 8. §. 3. n. 5. Suarez to. 4. de Relig. Lib. 2. c. 28.* per totum.

Ex his colligitur quod Juramentum de non alienando simpliciter præstitum sit intelligendum de jure illicita, & non permissâ alienatione, juramentum enim præstitum in materia juris est ad hujus terminos restringendum & secundum juris dispositionem interpretandum, ut colligitur ex *cap. ad nostram 21. & Cap. Clericus 25. de jurejurando.* Ratio est, quod jurans aliud non exprimens præsumatur se dispositioni juris conformasse, *Wiest. à n. 47.*

Posse beneficiatos licitè, & validè ultra triennium elocare sine solennitate, &

& consensu superioris fructus nomine beneficij, ist est, jus percipiendi fructus nomine beneficiatorum (secus ipsum Dominium utile) quia talis elocatio non est alienatio rei immobilis, & mobilis pretiosæ, Lym. lib. 3 tract. 4. c. 10. n. 5. negans id fas esse Prælati Regularibus; dat disparitatem, quod ibi morte elocantis beneficiati expiret elocatio, secus morte Prælati Regularis. Et Paulus secundus in sua constitutione *Abitiosa*, statuit invalidum esse ultra triennium elocationem à Regularibus factam.

264. Dubitatur tertio an præter solennitates à jure præscriptas justa, & qualis causa requiratur ad immobilium, ac pretiosorum mobilium alienationem: Respondeo affirmativè ita plerique cum Gloss. in cap. *Summam causa* 12. q. 2. quatuor autem referuntur causæ. Prima est urgens necessitas, ut si ære alieno gravata Ecclesia nequeat aliter liberari. Secunda est evidens utilitas, *can. sine exceptione* 12. q. 2. hoc est, evidenter debet apparere ac ex indubitatis prudentium judicio conjecturis esse manifestè tempore alienationis non per solam contrahentium assertionem, sed per testes aliàsque legitimas probationes. Corradus Pirrhus ait. *L. 9. c. 5. à n. 49.* Unde requiritur, ut evadat melior conditio Ecclesiæ per alienationem prout probat *Wiestner n. 53.* ex utroque jure, *Novella 120. c. 9. Verb. Hoc autem; c. cum Apostolica 7. Verb. ne quis & c. tua S. de ijs quæ à Prælati: c. ad aures 7. de rebus Ecclesiæ alien. ibi: ad majorem Ecclesiæ utilitatem.*

Tertia est pietas, ut pro redemptione captivorum (non malefactorum in carceribus, aut in carceratis) necessitati-

bus Pauperum, pro ædificando templo, pro laxandis Cæmeterii spatiis ad sepulcrum fidelium, pro defensione Ecclesiæ contra Paganos, & Hæreticos, aut propagatione fidei. Quarta est rei incommoditas sive inutilitas per Responsum tertium n. 263.

265. Dubitatur quarto an alienatio rei immobilis, aut mobilis pretiosæ citra solennitatem celebrata sit ipso jure nulla etiam in foro conscientiæ, & in quibus sita sit solennitas, seu forma alienationis?

Respondeo ad primum probabilius esse nullam etiam in foro conscientiæ, probabile tamen esse oppositum. Pars secunda stabilita est n. 259, prior verò n. 258. contra Sylvestrum, Navar. &c. sustinentes etiam in foro externo valorem, quando alienatio fit ob evidentem utilitatem, quit inquirunt nullum damnum aut præjudicium tunc paritur Ecclesiæ, quod est causa unica sanctionis annullantis. Verum constat ex dictis causam finalem non fuisse damnum particularis Ecclesiæ, ob quod solennitates sunt introductæ, sed universale periculum, quæ ratio cum nunquam deficiat, ideo ultra evidentem utilitatem adhuc exiguntur solennitates, sine quibus alienatio est ipso jure nulla, *cap. sine exceptione causa* 12. q. 2. ubi Leo Papa inquit: *irritæ est Episcoporum venditio & commutatio rerum Ecclesiæ absque conniventia & subscriptione Clericorum* *Wiest. n. 86. juncto n. 91.* ubi tractat Emptorem ad restitutionem rei bonâ fide emptæ non teneri, donec declaratur alienationis nullitas, nisi facta sit à superiore Societatis consensu Generalis ob mox dicenda.

266. Respondeo ad secundum eam consistere in sequentibus. Primò ut præcedat cum Capitulo aut ijs, ad quos pertinet tractatus, seu consultatio, an alienatio expediat *cap. 1. de rebus Ecclesie non alienandis*. Secundò consensus majoris partis conventûs, aut eorum, quorum interest. In Religionibus proceditur diversimodè juxta varia indulta quæ consulenda: in Societate Jesu tota alienandi potestas est penes Præpositum Generalem, aut Congregationem generalem juxta Bullas Gregorit XIII. *Apostolica Sedis* &c. & alteram: *Ex debito* &c. Ex quibus constat superiores locales sine consensu generalis carere omni potentiâ alienandi, unde in eorum patentibus excipitur alienatio, proinde hujus nullitas circa consensum generalis est omnium maxima, atque omnino insanabilis, proinde major, quam sit facta à minore sine decreto judicis, quia minor habet saltem potestatem, sed ligatam. Tertiò subscriptio Capituli in alienatione stricta, ut in venditione, donatione, permutatione &c. vel Notarij pro locorum consuetudine. Quattò consensus superioris, nempe ordinarij, aut quasi ordinarij in Ecclesijs Sæcularibus & Monasterijs non exemptis (secùs Vicarij Generalis, quia interpositio autoritatis in Ecclesiasticis alienationibus exigit mandatum speciale. *Wiest. n. 72.* oppositum sentiens de Vicario Capitulari, quia ex Commissione generali solet etiam expedire ea, quæ speciali mandato egent in Episcopi-Vicario) in Exemptis autem quorum immediatus superior est Papa, requiritur hujus consensus, in alijs autem quorum superior est Prælatus, aut Abbas Generalis sufficiebat consensus Generalis Papa inconsulto, cujus

consensum requirit famosa Pauli secundi Extravagans, Ambitiosa in qua etiam Pontifex exigit à Prælatis, quos ipse confirmat Juramentum de rebus non alienandis inconsulto Papa.

Sufficiebat, inquam ob concessa privilegia: at nunc ex decreto Congregationis Cardinalium interpretum Concilij Trident. Jussu Urbani VIII. 7. Septembris 1624. edito est dicta potestas adempta omnibus Ordinum Generalibus, & Capitulis etiam Generalibus, ut jam non valeant bona immobilia, nec pretiosa mobilia alienare, hypothecis subicere, ultra triennium locare, in feudum, vel Emphyteusim concedere extra casus jure permittos sine dicta Congregationis expressa licentia in scriptis, & gratis concedenda sub pœna privationis officiorum omnium, vocis activæ, & passivæ, atque inhabilitatis perpetuæ ad illa ipso facto incurrenda.

Advertit Wadingus *D. 2. dub. 3. §. 2. n. 2.* Decretum Urbani VIII. dirigi ad solos Prælatos Regulares, & Religionum Capitula. Unde pœnæ hujus Decreti non incuruntur à Prælato sæculari. E contra Cit. Extravagans etiam ad hos dirigitur, hæc non ipso facto privat beneficijs, secùs Urbani Decretum Postea *§. 2. n. 1.* ait quod Extravagans Pauli non requirat consensum Papæ ex sententia plurimorum DD. nisi in casibus, in quibus jura requirunt solennitates; quando autem jus permittit alienari res sine solennitate, tam constitutio Pauli quam Urbani eandem alienationem permittit, casus autem relati sunt *n. 263.*

An extravagans ambitiosa sit usu recepta, Doctores variant. Affirmativa de toto orbe, etiam quoad pœnas adhæret quaranta in *summa Bullarij V. alienatio*
n. 48.

n. 48. Extra Italiam nullibi præsertim quoad locationes Zipæus *Analysis Juris Pontificij ad Rubricam de rebus Ecclesie alienandis*: quoad easdem, & privationem beneficiorum, & absolutè ex toto nullibi; & licèt quoad principalem, & intrinsecam dispositionem nullitatis in multis, in paucis tamen locis quoad extrinsecas videlicet excommunicationis, suspensionis &c. pœnas receptam esse asserit Navarrus de censuris Ecclesiasticis *Cap. 27. Excommunicatione vigesima quinta n. 150.*

Ob hæc Gutirez vult consulendum esse locorum consuetudinem; hanc præcipue spectans Henricus Wagneregg in *Extravagante citata V. inconsulto pu-*

tat validas in multis locis videri alienationes sine consensu Papæ factas præsertim à Principibus Germanis non solitis saltem in alienationibus non magni præjudicij recurrere Romam. Ludovic. Engl. *ad hanc Rubricam n. 15.* dicit, in Germania & alijs ab Italia Remotis Provincijs ex consuetudine alicubi Prælatos non Exemptos pro alienandi licentia non ad Papam, sed ad suos Episcopos recurrere & eam Causâ cognitâ ab Istitis in Belgio, teste Zippæo concedi, Abbates verò Exempti jurisdictionem quasi Episcopalem in Monasterijs suis exercentes in alienandis minoris æstimationis prædijs alterius superioris consensum non requirunt Cit. Engl. n. 24.

§. XXI.

De extinctione Dominij per solutiones, & de litteris harum Moratorijs.

267. **S**olutio strictè talis est numeratio realis pecuniæ debitæ *L. solutionem ff. de solutionibus.*

Quæres primò an debitores Urbis ab injusto hoste occupatæ liberentur à censibus debitis legitimis creditoribus inde fugitivis? aut à tributis Principi solvendis, si hæc tributa, & illos census cogantur persolvere hosti danti de persolutis quietantiam, & si cogantur cives ad emenda bona absentium confiscata à Tyrano debeantne veris Dominis postea redeuntibus restitui sine refusione pretij?

Respondeo ad primum primò debitores spoliatos in tali eventu omnibus suis non liberari à solutione debitorum, nisi hæc extiterint in deposito, depositum enim, cum non sit in Dominio depositarij, sed depositoris, huic perit, dum conservari non potest à depositario sine gravi suo incommodo, è contra hic rerum suarum est Dominus, ergo huic illæ ablatae pereunt non creditoribus, his proinde remanet totum jus exigendi debitum pinguiore tempore *Wadingus de contract. Disput. 8. dub. 2. §. 1.*

Re-